

J Õ U L U N U K U K E

Imelik juhtumine lumises metsas,
1 vaatuses.

Jutustanud ja näitemänguks kirjutanud
AO VAKS

Rootsis 1968.

T E G E L A S E D :

JÕULUNUKUKE

HARAKA-EMA

HARAKA-ISA

ORAVAPOISID: VILK

PILK

KOLM KUUSKE: PAKSUK

PIKK

KÖVER

TUISUEIT

HELBEKESED, TEMA TUTRED

TORMITAAT JA TEMA SELLID

Tähelepanuks:

Haraka-ema ja Haraka-isa ja Vilk ja Pilk kannavad oma linnu- ja oravapeade juures "inimeste riideid" - värvirikkaid talve-riideid.

Kuused - maalitud, papist, enne ladva-tippu sisselõigatud ovaalidega aukudega, nägude jaoks ja keskmiste liikuvate okstega - kui kätega.

Linna lähedal, suure lennuvälja taga metsas, lumme tuisanud metsatee.
Tagaplaanil kolm lumist kuuske: PAKSUK, PIKK ja KÖVER.
Ees, paremal suurte kivide toetusel viltune teenäitaja, millele
kirjutatud: Siit läheb tee linna.

On jõuluöhtu, tugeva lumetuisu ja järjest valjeneva tormiga, mis
tormimuusikana undamas metsaladvul.

Muusika.

Kui eesriie avaneb keerutavad HELBEKESED lumetantsus TUISUEIDE ümber.
Tagaplaanil liiguvad kuuseoksad muusika rütmis.

TUISUEIT: (Heites lund tantsivatele tütardele)
Puistake, puistake tütrekesed -
Kihinal, kihinal HELBEKESED -
Lumerüüsse ehtige talvised ra'ad -
Kõik linnad, kõik külad ja metsad ja maad - !

HELBED: (Tantsus eemale)
Rutake, rutake - öekesed -
kihinal, kihinal hellakesed -
veel - ei, lumetantsus lõppe meie töö,
ei enne, kui sätendab jõulurüüs öö - !
(Tormimühin valjeneb. On kuulda TORMITAADI ja tema sellide
mitmehäälelisi tormivilesid. Mühinas ja vilede üürgamises
vaibub muusika)

TORMITAAT: (Koos sellidega tormab sisse)
Ah - ah - ah - haaa - !
uh - uh - uh - huuuu - !

SELLID: Ii - iiiiii - !

TORMITAAT: Või TUISUEIT siin tütardega lumetantsu keerutamas -
Uh - uuuuuuu - !

SELLID: Iiii iiiiii - !

TUISUEIT: (Taganeb ja Helbed kogunevad tema taha peitu)
Kuidas Sa julged, vana upsakas TORMITAAT - !

KUUSED: (Kõigutavad oksid)

TORMITAAT: Keda ma kardan - ? Ah - ah - haaa - !
Uh - uh - huuuuu - !

SELLID: Ii - iiiiii - !

TORMITAAT: (Tormates TUISUEIDE poole, SELLID tema kannul)
Puhun teid kõiki pikali - !

SELLID: Iiii - iiiiii - !

TUISUEIT: (Koos HELBEKESTEGA neile lund näkku puistates)
Puistake, puistake tütrekesed -
Kihinal, kahinal HELBEKESED -
Lund puistame täis - TAADI silmad ja suu -
Ja paneme jäässe ta "tu-tu-lu-tuu"- !

TORMITAAT: (Koos SELLIDEGA peatub, püüavad tormivilesid puhuda,
aevastavad ja läkastavad aga ei saa viledest piuksugi
kuuldavale.) No, oota, oota - sa tuisakas Eit - !

(Muusika. TORMITAADI ja SELLIDE tants TUISUEIDE ja tema
tütarde ümber. "Kujutab tormi rünnakut, mille lumetuisk
summutab ja "tagasi lööb". Tantsu lõppedes taganeb TORMI-
TAAT koos SELLIDEGA paremale.)

TORMITAAT: Uh - uh - huuuu - !

SELLID: Ai - aiiiiiii - !

TORMITAAT: Olgu seekord pealegi! - Siin metsapadrikus on teil hea
tuisata - siia ei pääse ligi tormiga - aga tulge lagedale
- lähme sinna, suurele lennuväljale - seal tuisata ja
tormata - ah - ah - aaaaaa ja uh - uh - huuuuu - !

SELLID: Niii- ja niiiiiiiii - i - !

TUISUEIT: Aga muidugi - !
Tuisakem, tuisakem tütrekesed -
vihinal, vihinal HELBEKESED -
Tormi tantsus keerutama - !
(Keerutab koos HELBEKESTEGA ära)

TORMITAAT: Ah - aa - aaa - !
Uh - uuuuu - uuu - !

SELLID: Iiiii - iiii - !

(Tormitaat koos Sellidega neile järele.)
(Tormi undamine kaugeneb ja vaibub. Langeb üksikuid lume-
helbeid. Siis kostab äkki kepslevaid samme ja algab imelik
muusika - nagu mängiks keegi kõlisevatel jääpurikatel.
Kummaline muusika valjeneb, kuuse oksad hakkavad sellele
kaasa liikuma.
Oravapoisid - VILK ja PILK kepslevad teed mööda tulla,
esimesel kirves, teisel saag ölal. Mööduvad peaaegu kuuske-
dest, seal aga märkavad korruga kuuskede mänglevaid oksi -)

KUUSED: (Ehmatades) Oeh - ! (Muusika vaikib)

VILK: Kuulsid? Nägid? (Kuused seisavad liikumatult)

PILK: KUUSED - siin!

VILK ja PILK: Jõulupuu - !

VILK: (Hüppab kirvega PAKSUKESE juurde) Selle siin, raiume - !

PILK: (Kövera juurde) Ei, selle - !

VILK: (Pika juurde) Ei, selle - !

PILK: (Paksukese juurde) Selle - !

(Hüppavad edasi-tagasi, risti-rästi, teine-teisest mööda ja lõpuks vastamisi kokku ja lendavad lumme istukile.) Oeh-!

VILK: Ma olen nii väsinud - !

PILK: Oeh - ! Mina kah -

VILK: (Ule öla tähendades) Aga selle raiume ikka -

PAKSUKE: Aga, armsad sõbrad -

VILK ja PILK: (Karjatades püsti hüpatas) Ui - ih! - kes kõneles?

PAKSUKE: See olen mina, (liigutab oksa) PAKSUKES - . Ärge raiuge mind maha - ma olen nõnda väike ja madal, minust ei saa jõulupuud -

VILK: Hea küll - võtame siis selle? (Hüppab PIKA juurde)

PIKK: Ma olen ju liiga pikk, mul on jäme tüvi ja hõredad oksad - mina ei sobi ammugi jõulupuuks, pealegi olen käbisid täis, kui minu maha saate - siis ei saa teie enam käbiseemneid süüa -

PILK: Kuulsid - nüüd! Jätame tema - võtame aga selle?
(Hüppab KÖVERA juurde)

VILK: Selle jah - !

KÖVER: Aga armsad VILK ja PILK - .

VILK ja PILK: Jah - mis?!

VILK: Sa oled nõus - teeme sinust jõulupuu - ?

PILK: Paneme sulle küünlad külge - ?

VILK: Ehime su kulla ja hõbedaga - ?

PILK: Ja paneme su külge tähed särava - ?

VILK: Mida sa soovid veel - ?

PILK: Oled siis ilusam ja uhkem kuusk säravas valguses -

- VILK: Kaugel pimedast ja külmast metsast -
- KÖVER: Ärge meelitage - sõbrad. - Vaadake mind, siin - olen juba vana ja köver ja mu oksad on poolkuivanud. Mina sooviksin jääda siia metsa - oma sõprade hulka, siis säran samuti kullas - päikese kullas ja kiirgan lume hõbedases härmas. Ja ülal mu pea kohal kiirgavad - tähed - tuhanded, tuhanded tähed - ei ole midagi kaunimat sellest minule ... Toa soojuses kuivan kohe ja muutun inetuks rootsuks! - Ei, armsad sõbrad, jätke ka mind veel järele - olgugi et olen hall ja sammaldunud -
- VILK: Kuidas? Peame jääma ilma jõulukuuseteta - ?
- PILK: Mina tahan aga jõulukuuske - !
- VILK: Võta siis - see! (Näitab PAKSUKEST)
- PILK: Raiu siis - sina!
- VILK: Ei, sina - !
- PILK: Ei, sina - !
(Nad on kirve ja sae maha visanud ja hüplevad nüüd poolviihasele ja hädaliselt edasi-tagasi)
- VILK: PAKSUKES ei sobi - !
- PILK: PIKK - on käbisid täis - !
- VILK: Köver on vana ja samblas - võta siis - missugune - ?!
- PILK: Võta ise - !
- VILK: Võta, võta - ! (Trügivad teine-teist kuuskede poole)
- KUUSED: Tsss - ! Vait!
- VILK ja PILK: Mis on - ?
- PIKK: Näen kaht kogu siia poole liikumas -
- KÖVER: Need on ju HARAKA-ISA ja HARAKA-EMA?
- PAKSUKES: Sellise ilmaga väljas - ?
- VILK: Neil on kindlasti midagi tähtsat ees - !
- PILK: Seda kuuleme kohe. - Ruttu peitu! (Hüppavad kuuskede taha, kus hakkavad kohe teine-teist tõukama ja müksama)
- HARAKA-ISA ja HARAKA-EMA: (Tulevad poollennates, hingeldades, väsinud ja lumised)

HARAKA-EMA: Ma ütlesih sulle, et algame varem linnateed - sinul aga aega küllalt siin me siis oleme nüüd - ! - Hea, et veel siia metsatukka saime maanduda - .

HARAKA-ISA: Kullake - kust siis mina seda teadsin ette arvata, et jõuluõhtuks puhub veel selline tuisk ja torm lahti - ?

VILK ja PILK: (Kes kogu aja teine teist tõuganud puu tagant välja) Mine sina - ei, sina - mine ise - !

HARAKA-EMA: Tsst - ! (Kuulatab ja uurib kuuskede poole) Kes seal tihnikus siis piiksuvad - ?

HARAKA-ISA: (Lähemale hüpates) Näeh! - Need on ju VILK ja PILK - Oravapoisid - VILK ja PILK - ? Mis te siin hanges luurate - jälle vempude peal väljas - ?

HARAKA-EMA: Teekäijaid ehmatamas - kes teid kodust välja kihutas?

VILK: Ei keegi -

PILK: Ise tulime -

VILK: Nagu teiegi -

PILK: Kes t e i d välja kihutas - ?

HARAKA-EMA: Vaata mul ninatarku - !

HARAKA-ISA: Välja kihutas. - To-oh!

HARAKA-EMA: Meie oleme väga tähtsa asja pärast teel - pidime linna lendama -

VILK ja PILK: Linna - ?

HARAKA-ISA: Jah - linna! Aga jäime tormi kätte. - Lumi tegi tiivad lähimärjaks ja raskeks ja tuul on vastu - päris torm - mis ähvardas meid lumetuisku matta -

HARAKA-EMA: Õnneks saime veel siia metsatukka varjule -

HARAKA-ISA: Peale lõunat, kui teed algasime, sihtisime otse üle lennuvälja, olime juba pea väljaku keskel - ja linna tuled särasid teisel pool ees - siis aga algas selline tihe tuisk ja ilm läks paksuks kui pudru ja korraka läks päris torm lahti: - Uuuu ja iiiii - !

HARAKA-EMA: Hulus nii, et kohe hirmu ajas peale -

HARAKA-ISA: Torm kandis meid rohkem tagasi kui edasi - ja lõpuks sundis meid siia metsatukka maha - .

HARAKA-EMA: OH! meid hädalisi - oli sellist õnnetust vaja - !

VILK ja PILK: Õnnetust - ?

HARAKA-EMA: Kas teie siis ei tea, et täna on jõuluõhtu - ?

VILK ja PILK: Jõuluõhtu - jaa - jõulupuu! (Hüppavad korraka õhku) -
ja meie pidime! - Ei, ei pidanud - !

HARAKA-ISA: Teie pidite - mida?

HARAKA-EMA: Meie pidime kah - oma väiksele tütrele - Krii-Kraa on
ta nimi - .

VILK ja PILK: Krii-Kraa - kui ilus nimi -

HARAKA-ISA: Jah, eks ole - Krii-Kraa!

HARAKA-EMA: Pidime väiksele Krii-Kraale ostma jõulukingituseks
ilusa - ilusa - nukukese.

VILK ja PILK: Nukukese - ?

HARAKA-ISA: Jah - kes pilgutab silmi - nõnda: plönk - plönk!

HARAKA-EMA: Ja hüüab: E-ma, e-ma - !

VILK ja PILK: E-ma, hüüab e-ma?

VILK: Kas sellist nukukest on tõesti olemas: E-ma?
(Raputab pead)

PILK: Ja - plönk-plönk - ?

HARAKA-ISA: Aga muidugi on!

HARAKA-EMA: Aga nüüd ei pääse meie linna ja Krii-Kraa jääb ilma
jõulukingitusest - ilma nukukesest!
(Kuuldub korraka madalalt üle metsa lendava lennuki
valjut pörinat)

VILK ja PILK: Uih! - (Hüppavad jälle kuuskede taha varjule, sealt
välja piiludes) - Mis - mis see oli?

HARAKA-EMA: Arvan, et see oli üks "turbo-jet" -

HARAKA-ISA: Äh - vana DC-8 - propelleriga - soodsa tuulega põru-
tan niisugusest veel mööda - !

HARAKA-EMA: Ära nüüd hoopis - ! (Kuuldub jälle lennuki pörinat,
lennukid nagu tiirleksid ülal ringi) - Imet küll,
pörisevad kui parrud ülal ringi - ega oska maanduda - ?

HARAKA-ISA: Mis imet siin! - Tugev tuisk ja torm möllavad lennu-
väljal - kindlasti on välja kuulutatud maandumise
keeld. Nüüd peavad kõik lennukid tagasi teed otsima -!
Päh, pole need moodsad radarid ja kompassid sugugi
paremad - .

HARAKA-EMA: Oh, seda õnnetust - ! Kui lennukid maanduda ei saa -
lähevad ju kõik jõulu kingituste pakid kah tagasi. Ja
jõuluvana - kes lennukiga tulemas - söidab kah tagasi -?

VILK: Kas lapsed linnas jäävad siis ilma jõuluvanata - ?

PILK: Ja ilma kingitusteta - ?

HARAKA-ISA: Jah - kahjuks küll - (Kuuldub jälle üpris madalal tiir-
leva lennuki pörinat)

VILK ja PILK: Oi - oi - nüüd tuleb see küll siia metsa maha - !
(Valju pörina sekka kostab korraga heledat vihinat,
midagi tuhiseb läbi tuisu ja tormi suure kiirusega
ülevalt alla ja prantsatab suurde lumehange, kuuskedest
vasakule.)

KÖIK: (Hüppavad kohkunult laiali.)

HARAKA-ISA ja HARAKA-EMA: (Paremalt - püüavad endid teenäitaja tulba
taha peita. Tüki aega valitseb täielik vaikus, lennuki-
pöörin kaugeneb, üksikuid lumehelbeid langeb. Lumehanges
sätendab saladuslik jõulupaberisse pakitud ja suure
siidipaelaga seotud pakk - mis vihinaga läbi tuisuse
taevalaotuse alla langes.

HARAKA-EMA: (Ettevaatlikult HARAKA-ISALE) Mis - sa - arvad, mis
asi see seal on - ?

HARAKA-ISA: - Raske öelda - värviline, kandiline - väga saladuslik-

HARAKA-EMA: Jah - ja ilus siidipael on selle ümber - .
(Hüppab sammu lähemale)

VILK ja PILK: Väga saladuslik -

HARAKA-ISA: Ära ole nõnda julge -

HARAKA-EMA: See ei liiguta ju -

HARAKA-ISA: Hiiirelöks ei liiguta kah ennast - aga korraga - "
"plaks"! - ja oledki nokka pidi vahel!

PILK: See liigutab ennast - kuulsid - see on löks - !

VILK: Ei liiguta - löks?

PILK: Liigutab - mine vaata! (trügib VILKI ettepoole) - mine

VILK: Ei, mine ise - !

PILK: Ei, sina - !

HARAKA-EMA: (On juba üsna lähedale keksinud, HARAKA-ISA järgneb
talle ettevaatlikult) - Siin ei ole karta midagi - see
paistab jõulukingituse pakk olema -

- HARAKA-ISA: Mis sa nüüd ajad nalja juttu - jõulukingituste pakk - ?
(Hüpleb lähemale) Näh - kuule! Sul võib õigus olla - see on ju jõulupaber - paki ümber - ?
- VILK: (Kepsleb kah lähemale) Jõulukingituste pakk - kas tõesti?
- PILK: (Samuti) Kingitus - võibolla minule - ?
- VILK: Ei, minule - !
- HARAKA-EMA: Seda ei tea veel kellele -
- VILK: Miks, ei tea - Jõuluvana keerles lennukiga seal üleval ringi ikka surrr ja surrr! - Nägi mind - ja võttis siis selle paki ja viskas alla -
- PILK: - minule - !
- VILK: Ei - minule - !
- HARAKA-EMA: Seda näeme kohe - (Asub paki päela lahti arutama) - kellele see pakk on - !
- KÖIK: (Asuvad suure ärevuse ja kiiruga paki kallale, püüdes päela lahti sõlmida)
- HARAKA-EMA: Ärge nüüd rüselege - !
(Korraga langeb pael lahtiselt alla, pakk - õigemini karp teeb imeliku "plöksu" - ja esikülj - kaas hüppab lahti - kõik pörkavad kohkunult laiali - heledas valgusvihus, seisab karbis imekaunis suuresilmaline nukuke. Köik vaikivad suures hämmastuses.)
- NUKUK: (Avab suu ja hüüab heledalt) E-ma - ! (Pilgutab siis silmi. Algab muusika. Nuku-tants. Köik jälgivad kui võlututena tantsu. Tantsu lõppedes - tantsib nukk jälle karpi tagasi - jääb seljaga vaatajate poole, muusika vaikib.)
- NUKUK: (Pöördub, pilgutab oma suuri silmi ja hüüab jälle) E-ma - !
- HARAKA-EMA ja HARAKA-ISA: (Suures liigutuses) See oli kaunis, ime kaunis - uskumata -
- HARAKA-EMA: Just sellise nukukese - pidime kinkima oma väikesele Krii-kraale - !
- VILK: (Püüdes järele aimata nukku) E-ma - !
- PILK: (Silmi pilgutates, samuti) Plönk - plönk!
(Mõlemad hüppavad rõõmsalt öhku ja püüavad siis Nuku - tantsu järele tantsida)
- HARAKA-EMA: (HARAKA-ISALE) Ei meil ole siin enam aega viita - öhtu juba hiline - seome kasti jälle kinni - ja ruttu sellega siis koju - !

- HARAKA-ISA: Kas sa siis arvad, et see pakk - see kingituse karp mukukesega on meie Krii-Kraale - ?
- HARAKA-EMA: Heldeke! - Kas selles saab siis veel kahelda!? Vilk ju ütles: - Jõuluvana nägi meid siin - ja et ta lennukiga maanduda ei saanud viskas selle kingituse karbi alla - ! (asub paki kallale). Tule aga nüüd abiks - ruttu koju väike Krii-Kraa ootab meid juba ammu igatsusega - (Auvad kiiruga paki paela kinnitama)
- VILK: (Mõttes, siis PILKILE) - Jõulunukuke tuli sealt ülevalt - (üles tähendades) kõrgelt - kõrgelt - kõrgelt - !
- PILK: (üles vaadates) ja ta silmad vilguvad kui tähed - plönk - plönk-plönk - !
- HARAKA-ISA ja HARAKA-EMA: (Pakki oma õlgadele upitades) Tuisk läheb jälle hullemaks - torm valjemaks - kuidas küll koju jaksame - ?
- VILK: Meie tuleme abiks - !
- PILK: Jah - aitame karpi kanda - !
- HARAKA-EMA: Meie kõikide rõõmuks - ! (Astuvad kepseldes, kandes nüüd neljakesi suurt jõulupakki õlgadel, lumistunud metsarada pidi edasi. Algul vaikselt, siis ikka valjenedes algab lumehelbekeste tantsu muusika.)
- HELBED: (Keerutavad kerges tantsus sisse - nende järele TORMI-TAADI SELLID ja lõpuks TUISUEIT TORMITAAT käevangus. Tormimuusikaga ja tantsuga sulgub eesriie.)

+++ +++ +++